

Bordercollien ohjaajan on oltava aina askeleen edellä

TEKSTI Jessica Ristimäki
KUVAT Saara Kangasniemi

Bordercollieta kuvailaan usein koiramailman Einsteiniksi. Nimitys ei olekaan ihan tuulesta temmattu, sillä bordercollie havaitsee, yhdistelee ja ketjuttaa asioita mielessään uskottomalla kapasiteetilla ja nopeudella. Monet ongelmat bordercollien koulutuksessa juontuvat siitä, että koira on havainnut tai tulkinut jostain mitä sinä et ole.

Bordercollie on alun perin jalostettu työskentelemään paimennustehtävissä tarvittaessa pitkienkin etäisyyksien päässä, tekemään itsenäisiä ratkaisuja ja ennen kaikkea huomioimaan asioita ja reagoimaan niihin tarvittaessa nopeastikin. Huolimatta nopeudestaan ja tietynlaisesta terävyydestään bordercolliella on kuitenkin useimmiten hyvä keskittymiskyky ja ne kykenevät työskentelemään hyvin pitkäkestoisesti.

Mielestäni bordercollien ehdottomasti parhaimpiin puoliin lukeutuukin sen kyky säädellä virettä tehtävän mukaan. Bordercollie paitsi syttyy sekunnissa nollasta sataan, se myös osaa rauhoittua nopeasti. Monen muun rodun omistajalle on esimerkiksi absurdi ajatus siitä, että koirat odottavat omaa treenivuoroaan rauhallisena kentän laidalla, mutta oman vuoronsa tullen ovat täydessä iskussa työskentelemään intensiivisesti. Tämä on tavallinen näky esimerkiksi paimennusharjoituksissa tai -kilpailuissa.

Bordercollie pystyy säätelemään virettä hyvin myös suorituksen aikana. Esimerkiksi tottiksessa bordercollie saattaa suorittaa liikkeet näyttävästi, mutta näyttää liikkeiden välillä hyvinkin rauhalliselta. Tämä on suuri etu etenkin pitkäkestoisissa ja fyysisesti raskaissa tehtävissä. Toisaalta bordercollien tekeminen saattaa joskus näyttää pikkusievältä ja tekniseltä, ellei siitä haeta irti kaikkia tehoja.

Vaikka suurin osa Suomessa syntyneiden FCI-rekisteröityjen bordercolliepentujen vanhemmista ei ole koskaan lampaita nähnytäkään, ovat nämä samat paimennustehtäviä varten aikanaan jalostetut piirteet nähtävissä rodussa edelleen. Vaikka bordercollie harvoin on todella dominoiva koira ja alkaa suoraan rettelöidä omistajalleen, tekee se kuitenkin mielellään myös omia ratkaisujaan.

Toisin kuin usein kuvitellaan, bordercollie ei ole itsestään selvästi omistajaansa palvova jaloissa seuraava varjo.

On tosi, että bordercollien olemus on usein jokseenkin työkoiramaisen vaatimaton ja nöyrä, ja se kotioloissa yleensä osaakin rauhoittua hyvin sekä on arjessa melko huomaamaton, jos se muuten saa tarpeeksi aktiviteettia.

Bordercollie elää työlle

Bordercollie ei kuitenkaan elä omistajalleen, vaan se elää työlle. Osa bordercollieista suhtautuukin treenaukseen melko suurella vakavuudella. Se riippuu sitten koulutuksesta ja sen onnistumisesta, että minkä asian bordercollie työkseen ja elämäntehtäväkseen kokee. Etenkin pennun ja nuoren bordercollien kanssa joutuu usein näkemään vaivaa, että koira haluaa tehdä juuri niitä asioita, joita ihminen haluaa sen tekevän.

Lisäksi bordercollie saattaa olla melkoinen "Camelboots", koska se on jalostettu aikanaa työskentelmään etäälläkin ohjaajastaan. Pentu kannattaa jo pienestä totuttaa siihen, että myös ohjaajan lähellä on mukava työskennellä ja että luoksetulo on varma. Muutoin bordercollieista saa helposti hakumetsässä "kolmen piston koiran" tai lenkillä sitä ei juurikaan näy kuin lähdössä ja kotiin tullessa. Bordercollieilla kuitenkin harvoin on voimakas riistavietti, joten bordercollie ei yleensä varsinaisesti karkaa. Sen mielestä vain

sopiva etäisyys ohjaajasta saattaa olla jotain muuta kuin mihin tavallisesti paimenkoirarotujen kanssa on totuttu.

Onnistunut koulutus johtaa siihen, että bordercollie työskentelee intohimoisesti, intensiivisesti ja loputtomalla energialla esimerkiksi palvelukoira-kokeessa löytääkseen hakumetsään kadonneet ihmiset tai selvittääkseen metsässä risteilevän jäljen tai tehdäkseen mahdollisimman nopeasti ja sähäkästi tottelevaisuusliikkeitä ohjaajan ohjauksen mukaisesti.

Mutta bordercollie voi myös yhtä hyvin jahdata intohimoisesti autoja, opetella sata erilaista tapaa päästä häkistä ulos omin neuvoin tai soveltaa tottelevaisuussuoritukseen mukaan aivan omia uusia sääntöjään. Jos bordercollie kokee koulutuksen tylsäksi, se alkaa keksiä suorituksiin omia lisäsovellutuksiaan. Vaikka bordercollie kestää paljon treenausta ja toistoja, tulee treenien olla vaihtelevia.

Bordercollieita pystyy siis parhaiten motivoimaan tarjoamalla sille tarpeeksi haasteita, kunhan ensin bordercollie on ylipäätään motivoitu suorittamaan ihmisen sille osoittamia tehtäviä. Esimerkiksi hakumetsässä bordercollien maalimiesmotivaatio saattaa laskea, jos se löytää etsittävänsä aina todella helposti tai saa etsintään paljon apuja. Siten samaa treeniä ei kannata toistaa jatkuvasti, jos bordercollie jo osaa asian. Yleisesti koirankoulutukseen liitetty sanonta, koi-

ra oppii koko ajan – halusit tai et, pätee alleviivattuna bordercollien kanssa.

Bordercollie oppii parhaiten, kun se saa itse oivaltaa asiat. Liian ylitsevuo-tava ohjaaminen tekee bordercollieista helposti passiivisen ja sen mielenkiinto tekemiseen loppuun, koska bordercollie aktivoituu nimenomaan haasteista.

Ympäristöään tarkkaavaisesti huomi-oiva koira saattaa huomioida ympäristö-ään pää pyörien myös tottelevaisuutta tehdessään, ellei koiralle kunnolla opeteta, milloin omatoiminen tarkkailu on sallittua ja milloin ei. Bordercollielle tulisikin siis jo koulutuksen alkuvai-heessa erotella, että on tilanteita joissa omatoimisuus on toivottavaa, ja että on tilanteita joissa tulisi kuunnella vain ohjaajan käskyjä.

Oikeanlaisella treenauksella bordercollie on siis melko helppo motivoida. Usein jo pelkkä työ riittää palkkioksi. Toki on olemassa monenlaisia yksilöitä, kuten kaikissa palveluskoiraroduissa. Osa koirista on kyllä energisiä ja touhukkaita, mutta niitä on vaikea saada toimimaan ihmisen kanssa ja tekemään intensiivisiä ja päämäärätietoisia suorituksia.

Leikissä bordercollie yleensä mieluiten saalistaa. Ne pitävät myös tais-telemisestä, mutta kaikkein hauskinda on, kun leikissä on paljon vauhtia ja liikettä. Olen myös huomannut, että kun bordercollien kanssa leikkiessä pitää vauhtia yllä ja lelu liikkuu paljon, koh-

Terveys

Bordercollie on moniin palveluskoirarotuihin verrattuna suhteellisen terve rotu. Bordercollieilla on harvemmin allergioita, ruoansulatusongelmia tai tulehduksia. Tähän ei kuitenkaan kannata tuudittautua, sillä kaikista roduista löytyy tyypillisimmät sairautensa.

Bordercollieilla on jonkin verran luusto-ongelmia. Pääosin ongelmat ovat samankaltaisia kuin muillakin paimenkoiraroduilla: lonkkavika, vinoja lantioita, ongelmia polvissa. Hieman harvemmin bordercollieilla on ongelmia kyynärissä tai selkärangassa muualla kuin lantiosassa. Viime aikoina on tullut esille useita OCD-tapauksia, joten siihen ongelmaan on suhtauduttava rodun keskuudessa vakavasti.

Bordercollieilla on jonkin verran epilepsiaa, haiman vajaatoimintaa ja erilaisia silmänsairauksia. Tällä hetkellä bordercollielle tarjolla on seuraavat geenitestit: CEA, CL, TNS, MDR1.

taa yleensä vähemmän bordercollien paimentaustasta juontuvia ongelmia, kuten lelun kytäämistä ja paikoilleen jumittumista.

Kympin oppilas

Bordercollie on luonteeltaan hieman kuin koululuokan kymppin oppilas. Oikein koulutettuna bordercollie tekee kaikkensa, jotta se suoriutuisi annetuista tehtävistä mahdollisimman hyvin. Se kestää paljon toistoja, kuuntelee ohjeita ja määrätietoisesti pyrkii päämääräänsä. Jos bordercollieta ohjataan voimakkaasti sellaisesta asiasta, jossa se on yrittänyt parhaansa ja koettanut tehdä oikein, koira helposti lannistuu ja paineistuu. Koira myös muistaa saamansa epäreiluksi koetun palautteen kauan. Jos taas palaute on annettu aiheesta ja bordercollie ymmärtää tehneensä huonosti tai väärin, se kestää yllättävän paljonkin koulutusta ja palautetta.

Tämän vuoksi bordercollie tarvitseekin ohjaajakseen ihmisen, joka suunnittelee, analysoi ja ajattelee treenejä paljon, koska bordercollie tekee sitä varmasti. Bordercollie muistaa treenit ja niissä tapahtuneet asiat pitkään ja myös soveltaa mielellään oppimaansa.

Bordercollielle on äärettömän helppo opettaa asioita vahingossa ja se on myös mestari ennakoimaan. Bordercollie voi harkitsemattomista treeneistä oppia esimerkiksi että jälkiepät ovat aina ruohotupsujen kohdissa tai että tottelevaisuuden eteenläheyyksessä juostaan 50 laukka-askelta ja mennään omatoimisesti maahan.

Bordercollie myös usein mielestään tietää, millaisissa paikoissa etsittävä ihminen tai esine on. Siksi treenejä on varoitava paljon, ettei bordercollie opi mitään tiettyä kaavaa, jota se alkaa omatoimisesti soveltaa.

Bordercollie palveluskoirana

Bordercollie on yleensä fyysisiltä ominaisuuksiltaan palveluskoiralajeihin sopiva: se on nopea, ketterä ja kestävä. Oikeanlaatuinen bordercollien turkki on sellainen, ettei siihen tartu liika ja se pitää hyvin kosteutta sekä suojaa kylmältä ja kuumalta. Tottelevaisuuden metrinen hyppy aiheuttaa joillekin bordercollieille haasteita niiden pienen koon vuoksi. Useimmat bordercolliet pääsevät esteen yli, mutta hyppy on niiden kapasiteetin ylärajoilla.

Myös laukauksiin reagoiminen on joskus esteenä palveluskoirauralle bordercollien kanssa. Ääniherkkyys on yksi rodun selkeistä ongelmista erityisesti palveluskoiraharrastajan näkökulmasta. Koska paimennuksessa tai esimerkiksi tokossa lievästä ääniherkyydestä ei välttämättä ole haittaa tai se ei välttämättä tule edes ilmi, jaloitukseen saatetaan käyttää sellaisia koiria ja sellaisia sukuja, joiden ääniin reagoimista ei ole testattu tai siitä ei ole tietoa.

Bordercollie ei ole kova koira, mutta sillä tulee kuitenkin olla toimintakykyä ja taistelutahtoa. Nämä ominaisuudet tekevät bordercollieista sellaisen, että se yleensä on järkevän varovainen esimerkiksi maastossa liikuessaan. Koira siis sitkeästi suorittaa tehtävänsä, mutta ei hyppää kallion jyrkänteeltä alas vain siksi että ohjaaja on lähettänyt koiran menemään tietystä kohtaa.

Bordercolliet ovat siinä mielessä hyviä kisakoiria, että niillä on yleensä myös hyvät hermot. Bordercollie sopeutuu hyvin matkustamiseen ja erilaisiin tilanteisiin, eikä stressaa turhia. Toisaalta nopean oppimiskykynsä ja omatoimisuutensa takia kisasuorituksissa voi tulla myös yllätyksiä.

Kun koulutus on onnistunut ja ohjaajalla riittävän suuri auktoriteetti ja hyvä suhde koiraansa, yltää bordercollie todella näyttäviin suorituksiin, eikä sen työmoottorista lopu vääntö kesken.

